

Opmerkingennota PlanMER bedrijventerreinen die deel uitmaken van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA).

Beste,

In onderstaande nota bundelen we de opmerkingen op de bovenstaande studie van de Bond Beter Leefmilieu, Natuurpunt vzw, Natuurpunt afdeling Zuidoost-Limburg, Natuurpunt afdeling Diepenbeek en de opmerkingen die Natuurpunt afdeling Schijnvallei behandelde op de Gecoro van Wommelgem omtrent dit dossier.

In het eerste deel vindt u algemene bemerkingen op de planMer, vervolgens gaan we in de op de verschillende deelgebieden.

1. Algemene bemerkingen

Beter benutten bestaande terreinen als alternatief voor nieuwe terreinen onderzoeken

In de kennisgevingsnota wordt een oplijsting gemaakt van mogelijke inbreidings- en herstructureringsmaatregelen op bestaande bedrijventerzones. Dit is op zich zeer positief. Wel vragen we vanuit de milieuverenigingen om dit punt ruimer te bekijken. We vragen meerbepaald om in het MER globaal te onderzoeken wat de mogelijkheden voor economische ontwikkeling zijn op bestaande zones en of deze benutting een alternatief kan bieden voor het aansnijden van nieuwe bedrijventerreinen waarvoor nog geen RUP werd opgemaakt.

Uit het "Eindrapport Nadere uitwerking Economisch Netwerk Albertkanaal" van 2003 blijkt dat er nog 1300 hectaren niet-gebruikte bedrijfsgronden voorhanden zijn in het ENA. Het gaat dan enkel om niet-benutte gronden van meer dan 2 ha. Vanuit het streven naar een zuinig ruimtegebruik moeten deze reserves bij voorrang aangesneden worden, vooraleer nieuwe bedrijventerreinen worden ontwikkeld. Op die manier blijft open ruimte gespaard en wordt verdere versnippering tegengegaan. Door nu veel nieuwe bedrijventerreinen te ontwikkelen, valt bovendien elke incentive weg om de reserves op al bestaande terreinen compact en inbreidingsgericht te (her)ontwikkelen. We vragen om dit risico in te schatten in het MER.

Volgens de kennisgevingsnota echter (blz. 50, punt 5.2.2.5) kan op basis van de effectbeoordeling "schrappen van bepaalde bedrijventerreinen" als maatregel enkel gelden voor de vier bedrijventerreinen van beslispunt 7 uit de Beslissing van de Vlaamse Regering d.d. 23 april 2004; het gaat meer bepaald om de terreinen Zwartenhoek te Ham, Genk Zuid-Oost, zoekzone Zolder Lummen-Zuid en Zwaikom te Ranst.

Voor alle overige bedrijventerreinen uit de andere beslispunten staat dus al van te voren vast dat ze niet geschrapt kunnen worden op basis van het MER. Nochtans gaat het om meerdere volledig nieuw aan te leggen terreinen waarvoor nog geen RUP werd opgemaakt. Het gaat hierbij om regionaal bedrijventerrein 'Heirenbroek' te Herentals regionaal bedrijventerrein 'Genk-Zuid West' te Diepenbeek, regionaal bedrijventerrein 'Tervant' te Beringen, regionaal bedrijventerrein 'Lanaekerveld' te Lanaken en de Q8-locatie te Wommelgem-Ranst.

Volgens de kennisgevingsnota kunnen voor deze bedrijventerreinen enkel delen weggeknipt worden, maar dan alleen "indien heel zwaarwichtige milieuredenen hiertoe aanleiding geven".

Dit uitgangspunt is niet correct. Een MER moet alle redelijkerwijze te beschouwen alternatieven onderzoeken op hun milieueffecten. Vervolgens kan het meest milieuvriendelijke alternatief worden aangeduid. Het gaat daarom niet op om onder het mom van 'beslist beleid' nu reeds te beslissen dat het alternatief 'schrappen van geplande zones door beter benutten van bestaande terreinen' uit te sluiten. Het moet zeker mogelijk zijn een gepland terrein te schrappen, indien bv. blijkt dat de gegenereerde mobiliteit niet kan opgevangen worden (zie Q8 Wommelgem-Ranst).

Aanvullend vinden we het wel belangrijk om (minstens globaal) ook de oppervlaktes kleiner dan 2 ha te begroten. Een blik op de kaarten van het "Eindrapport Nadere uitwerking Economisch Netwerk Albertkanaal" van 2003 (waarbij de zwarte vakjes betrekking hebben op deze oppervlaktes) toont alvast aan dat het hier om een vrij aanzienlijke oppervlakte gaat. Verschillende van deze kleinere kavels blijken ook bij elkaar aan te sluiten en kunnen dus een groter geheel vormen. De mogelijkheden en potenties van deze kleinere inbreidingsmogelijkheden zouden tevens onderzocht moeten worden in het MER.

We vragen dus om in het MER:

- het benutten van niet-gebruikte gronden als alternatief te onderzoeken voor nieuwe bedrijventerreinen waarvoor nog geen RUP werd opgemaakt, o.a. Genk Zuid-West, Heirenbroek Herentals, Tervant Beringen, Lanaekerveld Lanaken, Q8 zone Wommelgem-Ranst en zwaikom Ranst.
- globaal in beeld te brengen wat de economische potenties zijn van niet gebruikte gronden die kleiner zijn dan 2 ha
- na te gaan of het ontwikkelen van nieuwe terreinen een rem betekent voor inbreiding op of herstructurering van bestaande bedrijventerreinen.

Wommelgem-Ranst

Ook bij Wommelgem-Ranst lezen we "het betreft beslist beleid"; het terrein kan dus niet meer geschrapt worden. Dit is volgens ons niet correct, voor de Q8-zone moet het benutten van niet gebruikte gronden op bestaande zones als alternatief in beeld gebracht worden.

Volgens het ENA-eindrapport van 2004 is de ontsluiting van het geplande bedrijventerrein Wommelgem-Ranst problematisch, omdat uit de toetsing aan het multimodaal model Antwerpen blijkt dat de capaciteit van het hoofdwegennet (E313 en E34) overschreden zal worden. Dit lijkt een onoplosbaar probleem: welke ontsluitingsmogelijkheid men ook kiest, het bijkomende verkeer van het nieuwe bedrijventerreinen zal hoe dan ook altijd op de al overvolle E313 terecht komen. Aangezien de capaciteit daarvan overschreden wordt door het bijkomende verkeer vanuit deze nieuwe zone, zal dit nieuwe bedrijventerrein altijd zorgen voor nog meer files op het hoofdwegennet rond Antwerpen, met het bijhorend economisch verlies, extra luchtvervuiling, bijkomende klimaatimpact,...

In het MER moet daarom de optie om Wommelgem-Ranst te schrappen, opgehouden worden. Indien uit de effectenbeoordeling blijkt dat het wegennet

deze ontwikkeling niet meer aankan, moet volgens ons gezocht worden naar inbreidingsmogelijkheden op bestaande zones. De maximum capaciteit van het 'ontvangende' wegennet moet grenstellend zijn voor al dan niet ontwikkeling. We willen er tot slot nog op wijzen dat een recent auditrapport een uiterst negatief advies gaf voor deze zone: *'De startnota kan niet conform worden verklaard. De E313 is nu reeds oververzadigd en extra verkeer kan er niet meer bij. Dit zou leiden tot nog meer vertragingen en files. Absoluut niet duurzaam!'*

Zwaaikom Ranst

We kunnen vanuit de milieubeweging niet akkoord gaan met een nieuw bedrijventerrein aan de zwaaikom te Ranst, aangezien dit gelegen is in habitatgebied. De zone is tevens gelegen in het verlengde van het anti-tankkanaal, een ecologisch en historisch zeer waardevolle open ruimte verbinding in dit sterk verstedelijkte gebied. Indien de passende beoordeling negatief is, moet dit terrein geschrapt worden.

Pijpleidingen

Volgens de milieuverenigingen kan een uitbreiding van pijpleidingen in het ENA een interessant alternatief bieden voor vervoer over de weg. Uit verschillende hoofdstukken van het eindrapport van 2004 blijkt dat er een groot verkeersinfarct dreigt voor het ENA (zie bv. bedreigingen in SWOT-analyse, blz. 64 ENA-eindrapport), zeker in het Antwerpse deel. Aangezien een uitbreiding van het spooraanbod op korte termijn niet haalbaar blijkt in het ENA en ook het transport over het water slechts voor een beperkt aantal specifieke goederenstromen een oplossing biedt, zou meer moeten ingezet worden op het vervoer van stoffen via pijpleidingen. Dit wordt nog versterkt door de vaststelling in het eindrapport dat de huidige capaciteit van pijpleidingen in het ENA verzadigd lijkt.

We vinden het dan ook spijtig dat de mogelijkheden van deze vervoersmodus niet verder zijn uitgewerkt in de kennisgevingsnota en vragen dat dit alsnog zal gebeuren in het MER zelf.

Sluiten kringlopen

Ecologische doelstellingen zouden in het ENA kunnen doorwerken via het concept van "industriële ecosystemen". In een industrieel ecosysteem probeert men de stofkringlopen zo goed mogelijk te sluiten, zoals dat ook bij een ecosysteem in de natuur het geval is. Dat kan door bedrijfsprocessen onderling aan mekaar te koppelen, kunnen afvalstoffen, energiestromen of waterstromen van één bedrijf – rookgassen, koelwater, stoom, vliegias, gips, restwarmte,...- door een ander bedrijf als grondstof worden gebruikt. Daardoor wordt heel wat milieuwinst geboekt: minder luchtverontreiniging, minder afval, minder energiegebruik,...

Een voorwaarde om dergelijke industriële ecosystemen te kunnen opstarten, is uiteraard de nabijheid van bedrijven die op mekaars processen willen inhaken. We stellen daarom voor om in het MER te onderzoeken of de aanzienlijk interne reserves op bestaande bedrijventerreinen in het ENA geheel of gedeeltelijk benut kunnen worden voor de ontwikkeling van industriële ecosystemen. Het ENA biedt hiertoe heel wat potenties, aangezien in het ENA diverse grote industriële bedrijven (chemie, metaal,...) zijn gevestigd met aanzienlijke reststromen. Er moet met andere woorden actief gezocht worden naar bedrijven die ingeplant kunnen worden op deze interne reserves én die kunnen aanhaken op bestaande

bedrijfsprocessen die hier aanwezig zijn. Vanuit de milieuverenigingen vragen we om dit op globaal niveau te onderzoeken in het MER

Ruimtelijk facet wordt genegeerd doch is doorslaggevend negatief voor de ontwikkeling van deze locatie.

1. In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zegt men dat het ENA wordt ontwikkeld volgens het principe van "*gedeconcentreerde bundeling*". Dat betekent op meerdere plaatsen bundeling van activiteiten. Wat hier voorligt is van een andere orde en betekent het de "*verlinting*" tot één langgerekt bedrijventerrein langs het A-kanaal. Daarom is de ontwikkeling van deze ongeschonden open ruimte (ten zuiden van het kanaal en ten oosten van de N 730) tot een bedrijventerrein in strijd met de basisprincipes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.
2. Het richtinggevend deel van het Ruimtelijk Structuurplan Limburg specificeert als volgt:
 - "*Voorbij Hasselt – Genk wordt het netwerk onderbroken*".
 - "*Daarnaast loopt het Albertkanaal ook door gebieden met potenties voor recreatie, natuur en landschap.*"

In het oostelijk deel van het economisch netwerk Albertkanaal, tussen het regionaal stedelijk gebied Hasselt - Genk en het provinciaalstedelijk netwerk Zuidelijk Maasland (in de omgeving van Zutendaal) primeert bijvoorbeeld de natuurfunctie.

Wat eveneens belangrijk is bij de inrichting van de terreinen en het netwerk, is het vrijwaren van beekvalleien als natte natuurverbindingen en open ruimteverbindingen. Dat betekent dat niet alle economische knooppunten in het netwerk een evenwaardige rol toebedeeld krijgen binnen de gewenste ruimtelijk-economische structuur.

In het bijzonder Zutendaal krijgt een beperkte rol. Het economisch netwerk Albertkanaal wordt daardoor niet als een doorlopende economische ontwikkelingsas beschouwd, maar wel als een afwisseling van economische ontwikkelingszones en zuivere transportassen.

*Hoewel Lanaken tot het economisch netwerk Albertkanaal behoort, positioneert de provincie dit economisch knooppunt veeleer in het stedelijk netwerk van provinciaal niveau 'Zuidelijk Maasland'. **Hiermee illustreert zij het belang dat zij hecht aan de open ruimte verbinding tussen de Kempen en Haspengouw.** Deze verbinding scheidt tevens de hoofdrumten netwerk Midden-Limburg en Maasland."*

Deze richtinggevende uitspraken uit beide Ruimtelijke Structuurplannen zouden moeten volstaan om deze site zelfs niet te onderzoeken. Gemaakte beleidskeuzes worden hier ad hoc op de helling gezet. Indien men dit terrein zou weerhouden als te ontwikkelen industrieterrein dan belandt het Ruimtelijk Structuurplan Limburg in de prullenmand.

De beperkte ENA-rol van Zutendaal waarvan sprake, is vandaag al ruimschoots ingevuld met bestaande bedrijven langs het kanaal op het grondgebied van Zutendaal. Nog meer bedrijventerrein (langs het kanaal) op het grondgebied Zutendaal staat gelijk aan een maximale benutting in plaats van de 'beperkte rol' waarvan sprake in het RSPL.

Als de overheden, zoals neergeschreven in het RSPL, "het belang van de open ruimte tussen Kempen en Haspengouw wil illustreren", én, als langs het Albertkanaal in Zutendaal "de natuurfunctie primeert" (letterlijk zo gesteld) dan mag men van een betrouwbare overheid en van goede bestuurders verwachten dat men die keuzes naleeft.

Het feit dat over het ontwikkelen van een bedrijventerrein op deze locatie, ondanks bovenstaande keuzes uit het structuurplan, wordt gedacht illustreert eerder de onbetrouwbaarheid van bevoegde beleidsmakers. Dat ontlokt ons de retorische en in politieke middens populaire vraag: "Wie gelooft deze mensen nog?"

Omgaan met natuurwaarden in het projectgebied

In de kennisgeving van de planMer wordt duidelijk aangegeven rekening te zullen houden met VEN-gebieden en het Europees Natura 2000 Netwerk. We wensen dat volgende gebieden mee in de planMer genomen wordt, nl. de gebieden die voorzien zijn om VEN 2de fase te realiseren en nu in het afbakeningsproces van het buitengebied voorliggen, de nog af te bakenen IVON's, gebieden die potenties hebben voor zeldzame soorten (rode lijstsoorten, soorten gekozen in het limburgse soortenproject,...).

Daarnaast vragen we bijkomend te onderzoeken in welke mate het ontwikkelen van het ENA de engagementen van Countdown 2010 tegengaat.

Het belang van natuurverbindingen moet voldoende meegenomen worden in de planMer. Maar dit komt bij de specifieke bemerkingen nog aan bod.

Aspect Water

Voor het bepalen van de milieu-impact dient er rekening te worden gehouden met de toename van de scheepvaart op het Albertkanaal.

De volgende niet-limitatieve lijst is van belang :

- Waterhuishouding Albertkanaal door verhoogde versassing;
- Toename van de verontreiniging door scheepvaart;
- Onderzoek naar calamiteiten en worst case scenario's voor het milieu en de drinkwaterbevoorrading door deze verhoogde activiteit;
- Droog weer scenario's ;
- Welke beheers- of milderende maatregelen zijn er voorzien;
- Risico dat kwaliteitsdoelstellingen water voor het Albertkanaal in het gedrang komen

Wat gaat de reële impact zijn op de waterbevoorrading voor de Antwerpse Waterwerken vanuit het Albertkanaal .Het verder uitputten van grondwaterlagen elders ter compensatie is geen afdoend antwoord.

Wat zijn de prognoses voor de toenemende micro verontreiniging van het kanaalwater.Wordt in de kosten-baten studie rekening gehouden met de economische weerslag voor toenemende en bijkomende zuivering die door de maatschappij dient betaald te worden en die deze kosten op haar beurt verder doorrekent aan de bevolking. Dit alles dient onderzocht te worden. Tevens dient

in de studie een uitwerking te worden gemaakt voor de emissies en de immissies naar deze waterloop, welke een oppervlaktewater is met drinkwaterkwaliteitsnormen.

Gezien er industriële activiteiten gepland zijn in het ENA-gebied, dient de potentiële behoefte aan koelwater in kaart gebracht te worden, alsook de potentiële thermische effecten van het lozen van gebruikt koelwater op het temperatuurniveau van het Albertkanaalwater.

Aangezien het terrein Wommelgem/Ranst ook in aanmerking komt voor SEVESO-bedrijven, dient er ook rekening te worden gehouden met de mogelijke risico's van waterverontreiniging van het Albertkanaal tijdens het verhandelen (laden en lossen) van gevaarlijke stoffen.

2. Specifieke bemerkingen

1. Genk Zuid-Oost in Zutendaal

Dit bijkomend bedrijventerrein heeft een oppervlakte van 27 ha. Als reserve-industriegebied op het Gewestplan maakt dit integraal deel uit van het overgangsgebied Kempen-Haspengouw. Het vormt tevens één geheel met het Munsterbos waar het een belangrijke ecologische meerwaarde aan geeft.

Waarom kan dit reserve-industrieterrein hier niet ontwikkeld worden?

- Ruimtelijk vormt dit reserve-industriegebied één geheel met het Munsterbos in het overgangsgebied Kempen-Haspengouw. Door inrichting van dit gebied voor industrie, wordt het hart van de groene long van de KEHA in de gemeente Bilzen onherstelbaar aangetast. In het verleden is door de uitbouw van EBEMA aan de noordzijde van het Albertkanaal al een enorme miskleun ontstaan in dit om velerlei redenen zeer waardevolle overgangsgebied. Deze miskleun aangrijpen om ook aan de zuidkant een bedrijventerrein uit te bouwen is voor natuur en landschap in dit overgangsgebied catastrofaal en dus onaanvaardbaar. Het landschap ten zuiden van het Albertkanaal, tussen de brug van Zutendaal en deze van Gellik vormt één samenhangend geheel. Dit reserve-industrieterrein maakt daar integraal deel van uit. Uitbouw van dit industrieterrein is een enorme visuele landschapsverstoring in het overgangsgebied.
- Er zullen eveneens nefaste gevolgen van hydrologische aard zijn. Het regenwater (oppervlakte- en grondwater) stroomt van het Kempens Plateau af in zuidwestelijke richting naar de Demer. Twee belangrijke waterlopen van goede tot zeer goede kwaliteit met name de Zutendaalbeek en de Stalker- of Bezoensbeek zorgen voor de waterafvoer. Langs beide beken zal er verlies zijn van waardevolle ecotopen. Het aan te leggen industrieterrein ten zuiden van het A-kanaal wordt begrensd door beide hoger vermelde beken. Bovendien bestaat een groot deel van het aan te leggen industrieterrein uit natte tot zeer natte ecotopen. Drainage heeft niet alleen een direct ecotopenverlies tot gevolg

maar ook enorme negatieve gevolgen voor het hele Munsterbos waarvan verdroging slechts één aspect is.

- Het Munsterbos is een erkend natuurreservaat en voor een groot deel gelegen in Habitatrictlijngebied onder de naam 'Overgang Kempen-Haspengouw' BE 2200042. De ecotopen van het Habitatrictlijngebied zoals de Zure eikenbossen, de natte en droge heide, de relictbossen op alluviale grond, zullen verdrogen met alle gevolgen van dien. De in deze beken aanwezige Beekprik is een Habitatrictlijnsoort en eventuele chemische verontreiniging van de hoger vermelde beken doet deze soort verdwijnen.
- Het reserve-industrieterrein in zijn huidige toestand is ecologisch van groot belang voor het geheel van het overgangsgebied. Er zijn hier natte boscotopen belangrijk voor flora en fauna. De reliëfrijke onverharde boswegen herbergen een waardevolle flora. De natte bossen zijn voor een aantal roofvogels (Wespendief, Havik, Buizerd) onmisbaar als broedlocatie
- Het hele gebied langs het A-kanaal is van cruciaal belang voor een aantal zeer zeldzame dagvlinders zoals het Bruin dikkopje, het Boswitje en het Bont dikkopje. Van het Bruin dikkopje zijn er drie belangrijke locaties voor heel Vlaanderen: twee van deze locaties zijn gelegen langs de kanaalbermen van het reserve-industriegebied; de derde locatie situeert zich aan de noordzijde van het kanaal, op de kanaalberm tussen de Zutendaalbrug en het Ebema-industrieterrein. Het Bruin dikkopje is een soort die sinds 1973 uitgestorven gewaand werd in Vlaanderen (Maes & Van Dyck, 1999). In 2003 werd deze populatie van het Bruin dikkopje ontdekt op de kanaalbermen te Zutendaal (Verschraegen, 2003).
- Het visiegebied van het Munsterbos (met een oppervlakte van 450 ha) bevat Ven-, Groen-, Natuur-, Reservaat-, Bos- en Bosuitbreidingsgebieden op het Gewestplan. Het hele visiegebied is praktisch volledig als waardevol en zeer waardevol gekarteerd op de Biologische Waarderingskaart (BWK).
- Er gaan verstoringseffecten optreden naar zones van het aanliggende Habitatrictlijngebied.
- Er zijn eveneens netwerkeffecten naar de valleien van Zutendaal- en Bezoensbeek, naar verschillende deelzones van het overgangsgebied KEHA en naar de ecologische corridorwaarde van de bermen van het Albertkanaal en hun onmiddellijke omgeving.

Wat dient nog dringend onderzocht te worden?

- Een hydrologische studie van het hele reserve-industriegebied met de impact hiervan op de aanliggende zones.
- De mogelijke impact van neerslagwater met vervuilende stoffen (calamiteiten) van dit industrieterrein op de Zutendaal- en Bezoensbeek.
- De verkeersproblemen die ontstaan door aan- en afrijden van vrachtwagens langs de Taunusweg naar dit bedrijventerrein.

- De geluidshinder (luchtverontreiniging, geurhinder) op de aanliggende ecotopen van het overgangsgebied, meer specifiek op de ecotopen uit het Habitatrichtlijngebied.
- Genk Zuid Oost werd niet afgebakend als habitatrichtlijngebied om de enkele reden dat het niet als groengebied was ingekleurd, ongeacht de aanwezige natuurwaarden, hetgeen in strijd is met geest van de Europese regelgeving ; De natuurwaarden dienen voorwerp van onderzoek uit te maken en onderwerp van een latere voordracht als habitatrichtlijngebied.

2. EBEMA

Bezwaren tegen het bijkomend bedrijventerrein van 13,5 ha op 39,39 ha

- Een eventuele uitbreiding in oostelijke richting stuit eveneens op de zelfde ruimtelijke bezwaren als onder de hoger geformuleerde algemene bemerkingen. Ook hier geldt de strijdigheid met de Ruimtelijke Structuurplannen (Vlaams en provinciaal) en betekent dergelijk ingreep de steeds verder schrijdende lintbebouwing langs het kanaal.
- De uitbreiding van het bedrijventerrein in oostelijke richting tot en met de Bezoensbeek wordt in vraag gesteld. Wat gebeurt er met het neerslagwater op dit bedrijventerrein en de afvoer hiervan? Geen enkele lozing in de Bezoensbeek kan toegelaten zijn vermits deze beek in zijn hele bovenloop van groot belang is voor de waterkwaliteit van de Staatsvijvers in het Munsterbos en de aanwezige Beekprik (Habitatrichtlijnsoort). Daarom moet dit bedrijventerrein minimaal 10 m van de Bezoensbeek verwijderd blijven en dient men de nodige voorzorgen te nemen in verband met de waterafvoer in het hele oostelijke deel van dit bedrijventerrein. Waterafvoer naar de Bezoensbeek mag om hoger vermelde redenen niet gebeuren.

We vragen een onderzoek van de waterafvoer van het bedrijventerrein.

- De uitbreiding in oostelijke richting is een aantasting van het open landschapskarakter van het overgangsgebied Kempen-Haspengouw. Dit open landschap vormt één geheel met het overige oostelijk gebied.
- De kanaalberm vanaf de Zutendaalbrug tot aan het huidige bedrijventerrein dient men te handhaven omwille van: de aanwezige zeer zeldzame populatie van het Bruin dikkopje (zie hoger in 1), de bescherming van de vallei van de Zutendaalbeek en de groene corridorverbinding van het overgangsgebied Kempen-Haspengouw.
- Afwatering naar de Zutendaalbeek mag, omwille van de goede waterkwaliteit van deze beek, niet gebeuren.

3. Genk Zuid

Het bijkomend bedrijventerrein heeft een oppervlakte van ca 100 ha op in totaal 134 ha.

Bezwaren

- De Kuil, ten westen van de Zutendaalbrug, is gelegen in Habitatrichtlijngebied en dient buiten dit bedrijventerrein te vallen. Bovendien dient men hier alle mogelijke voorzorgsmaatregelen te nemen voor het vrijwaren van dit gebied tegen alle mogelijke externe invloeden op het bedrijventerrein (waterafvoer, geluidsoverlast e.a.).
- Milderende maatregel: een soortenrijke grazige strook langs het A-kanaal zou men dienen te behouden als groene corridor en Vlinderroute naar het westen. Deze reeds nu aanwezige strook is voor Dagvlinders zeer belangrijk (migratie, voedsel e.a.).
- De vallei van de Kaatsbeek zou integraal dienen beschermd met de nodige ruimte als verbinding naar andere groengebieden in het zuidwesten (Bossen van Schoonbeek, Pomperik e.a.). Men zou minstens een strook van 15 meter dienen te voorzien zowel op de linker- als op de rechteroever van deze beek en dit als groene corridor van oost naar west.
- Binnen dit groot industrieterrein zou men de aanwezige huidige vegetatie waar het kan dienen te behouden (geen aanplanting met terreinvreemde soorten).
- Ook elders in dit gebied zouden vlinderstroken kunnen behouden blijven en dit vooral langs de toegangswegen naar de bedrijven. Over dit hele terrein zijn er de voorbije decennia kruidenrijke graslanden en ruigtes met opslag ontstaan, ideaal voor Dagvlinders, Akkervogels e.a. Deze kruidenrijke vegetaties herbergen tal van Vlindersoorten. Het bewaren van deze vegetaties waar mogelijk biedt een oplossing voor het voortbestaan van verschillende populaties.

4. Kaatsbeek N 702

De oppervlakte van dit bijkomend bedrijventerrein bedraagt 15 ha op een totaal van 36 ha.

Bezwaren:

- De vallei van de Kaatsbeek zou als groene corridor integraal behouden dienen te blijven. De hele Kaatsbeek is vanaf Genk Zuid belangrijk om als groene corridor te behouden omwille van de verbindingfunctie van gebieden op het Kempens Plateau naar bosgebieden en natuurreservaten in het zuidwesten (Bossen van Schoonbeek, de Pomperik te Diepenbeek, Demervallei).
- De Bossen van Schoonbeek dienen volledig tot tegen de Kaatsbeek behouden te blijven zonder inbreiding. Anders komen deze geïsoleerd te liggen in een landschap dat al overgeïndustrialiseerd is. De natuurfunctie van deze bossen is voor de bewoners van Schoonbeek (gemeente Bilzen) van levensbelang.

Bijkomend te onderzoeken:

- Invloed van de ontwikkelde en te ontwikkelen gebieden (oa bestaande en nieuw Genk Zuid-Kaatsbeek N702) op de Kaatsbeek
- De reeds bestaande historische vervuiling vanuit Ford Genk die Diepenbeekse natuur en bewoning, waaronder natuurgebied de Dorpsbenden bedreigt;
- Verzwaring van deze toestand door de nieuwe industrie errond;
- Kaatsbeek N702 : Onderzoek naar impact in cumul met andere gebieden, op omwonenden, oa in Roosendaal en op Kaatsbeek zelf;
- Onderzoek naar natuurwaarden gezien als biologisch zeer waardevol gebied staat aangeschreven
- Impact op lager gelegen Ramsargebied op zeer korte afstand

5. Lanaken

De oppervlakte van dit bijkomend bedraagt 13 ha

Bezwaren:

- Het hele gebied is reliëfrijk met rond het kanaal een natte depressie van Lisdodde en Riet. Deze laatste is ecologisch belangrijk met een merkwaardige flora en fauna (jaarlijks broeden er minstens vijf koppels Blauwborst en verder Rietgors, Waterral en andere moerasvogels). Het hoger liggend terrein is ook van belang voor akkervogels met Veldleeuwerik, Gele Kwikstaart e.a.
- Landschappelijk vormt dit een uitloper van een groene corridor langs het verbindingskanaal. Best zou men deze groene uitloper in het verstedelijkt gebied van de gemeente Lanaken zo veel mogelijk behouden.

6. Lanaekerveld

De oppervlakte van het plangebied is 56,56 ha en van het bijkomend bedrijventerrein bedraagt 34 ha.

- Het hele gebied is van ecologisch belang voor akkervogels (Veldleeuwerik, Gele Kwikstaart, Patrijs e.a.). Door afgraving voor leemwinning verdwijnt dit akkergebied integraal.
- De kanaalbermen bevatten zeer waardevolle ecotopen voor Dwergblauwtje en Klaverblauwtje e.a. Rode Lijstsoorten bij de Dagvlinders. Klaverblauwtje is een gemeentelijk geadopteerde soort voor de gemeente Lanaken. Dwergblauwtje is een zeer zeldzame dagvlinder in Vlaanderen die enkel op de taluds van het Albertkanaal voorkomt in de gemeenten Lanaken en Riemst. Omdat deze taluds de waardplanten voor deze vlinders in talrijke mate bevatten, zijn de populaties hier nog leefbaar. Nergens anders in Vlaanderen komen deze soorten voor. Daarom is het van belang de bermen tussen het jaagpad en de bovenliggende parallelle verkeersweg niet af te graven maar integraal te behouden.

7. Genk Zuid-West

De oppervlakte van het plangebied bedraagt 48,12 ha en van het bijkomend bedrijventerrein ook 48,12ha.

Bijkomend te onderzoeken

- Invloed van toegenomen **scheepsverkeer** nav ontwikkeling van ENA, vooral in de zone Hasselt-Genk met zijn sluizencomplexen;
 - o Ondermeer filevorming rond sluizen en aanmeerplaatsen, de invloed van de diepe motorgeluiden (vooral 's nachts), de uitstoot van zware 'vuile' diesel (zonder roetfilters)
 - o De meerwaarde van het scheepsvervoer tov het vrachtvervoer, wat wordt precies vervoerd en betekent dit een meerwaarde bv enkel grondstoffen, containers en afval, ontlast dit het vrachtverkeer reëel?
 - o Lintbebouwing aan het kanaal met gevolgen vandien.
- De verkeersafwikkeling van de volledige uitbreiding van alle gebieden om en rond Genk Zuid, de nog openliggende gebieden inbegrepen.
 - De invloed op de N76 – N702-E313-E314, rekening houdend met de recente afsluiting van Munsterbilzen voor het vrachtverkeer;
 - Vooral de impact van de N76 op de woonkern van Lutsulus en omgeving (woonkern-school-cultureel centrum) die wordt doorsneden;
 - De invloed van de verkeerslichten en het rond punt op de verkeersdoorgang
- De cumulatieve effecten van de hinder van de bestaande en de te ontwikkelen gebieden (bestaande Genk Zuid+Genk Zuid West op Diepenbeek (Rooierheide-Dorpheide-Lutsulus-Bijenberg-Termien en De Maten), bestaande en nieuwe Genk Zuid + Ebema + Kaatsbeek N702 ea op Munsterbilzen-Zutendaal-Sledderlo-..., geheel Genk Zuid (al dan niet ontgonnen) en nieuwe aan te leggen gebieden op Genk Centrum-Rozendaal-Sledderlo-Langerlo-Kolderbos en het Natuurpark Hoge Kempen) rond Genk Zuid op de omliggende woongebieden
 - Draagkracht van Genk Zuid nu reeds overschreden : zie huidige metingen (sluiting school 'De Sleutel' en het gezondheidsonderzoek
 - Ondermeer : inschatting impact zware metalen (metingen)-fijnstof (recente veelvuldige waardeoverschrijdingen) - geurhinder (oa Norbord) – geluid (+ wegverkeer, boten, nieuwe en bestaande industrie-vooral ook s nachts) - licht
 - Inschatting van toename stress, slaapproblemen, ziektes,... en sociaal-economische meerkost (zie ook gezondheidsonderzoek en studies daarrond)
- Onderzoek naar de mogelijkheden en moeilijkheden van de praktische inrichting van het terrein Genk Zuid West. Ondermeer overburgbaarheid van de hoogtevverschillen. Stevigheid en draagkracht van het terrein voor

fundamenten. Hoogte van bufferzones of –wallen mogelijk?
Verkeersafwikkeling op het terrein zelf en indirecte verhoging van overlast voor N702

- Onderzoek naar Diepenbeek als rustgemeente tussen stedelijke bipool Genk en Hasselt : Invloed van ontwikkeling van geheel ENA daarop (alle bijkomende gebieden van Hasselt tot Genk)
- Impact op beken Genk Zuid West en de afwateringsproblematiek van Genk Zuid West. Impact op de lager gelegen gebieden, ook qua insijpeling; Lozing in Stiemer en Dautenbeek (Recmix (Genk Zuid) loost nu al in Dautenbeek dia onontbeerlijke aanvoer vormt voor lager gelegen natuurgebied met zeldzame Vlaamse natuurwaarden (boomkikker: aandachtsoort gemeente Diepenbeek) en stroomt door een groot woongebied.
- Bijkomende economische meerwaarde kleine nieuw te ontwikkelen gebied Genk Zuid West tov bijkomende hinder voor natuur en mens
- Onderzoek naar alternatieven binnen bestaande Genk Zuid en elders (ook kanaalmuren)
- Genk Zuid West als buffergebied voor pleistergebied kanaalzone van nationaal belang en broedgebied De Maten van internationaal belang Impact van nieuwe te ontwikkelen gebieden, inzonderheid Genk Zuid West, samen met het bestaande Genk Zuid op het aangrenzende Natuurgebied De Maten als vogel- en habitatrictlijngebied en de nood aan een degelijke passende beoordeling hiervoor; Het kanaal geldt niet als buffer, maar door zijn open structuur en water versterkt het zelfs bepaalde (ondermeer geluids-) effecten.
- De effecten van de aanwezige en nieuwe te ontwikkelen gebieden qua uitstoot met verzurende en vermestende (stikstof) effecten op de natuurwaarden, inzonderheid kwetsbare verzuring- en verrijkinggevoelige zeldzame biotopen gebonden aan de Kempen : Ondermeer Genk Zuid en nieuwe gebieden in westelijk richting naar De Maten en Genk Zuid en nieuwe gebieden in oostelijke richting naar ondermeer Munsterbos en in zuidelijke richting de staatsbissen van Beverst
- De landschaps- en toeristische waarde van de aanwezige kanaalzone, meer bepaald rond Genk Zuid West en Genk Zuid Oost, die zal verdwijnen en visueel zal verstoord worden, maar ook qua rust zal moeten inboeten; Impact op recreatie zoals wandelgebied De Maten (met startpunt aan het kanaal), fietsroutenetwerk en vissers aan beide zijden van het kanaal, speelbos (jeugdbewegingen) aan kanaal aan De Maten
- Het gebied Genk Zuid West staat aangemerkt als grondwatergevoelig. Wat is de impact van de grondwatertafel op de ontwikkeling? Welke effecten hebben insijpeling in het gebied op de lager gelegen woongebieden en de grond(drink-)waterkwaliteit?

- Onderzoek naar reële toename van tewerkstelling en economische impact van de terreinen

8. Wommelgem-Ranst

Hier zou bijkomend 200ha bedrijventerrein op een plangebied van 318,26ha ingericht worden.

Bijkomend te onderzoeken:

1. In het Plan-MER is er geen rekening gehouden met de **uitbouw van de stedelijke gebieden**, meer bepaald het Groot Stedelijk gebied Antwerpen. De elementen van deze stedelijke gebieden, die mogelijk overlappingsen vertonen met de geplande ENA bedrijventerreinen, dienen opgenomen te worden in de uitwerking van dit Plan-MER om een volledig beeld te krijgen van de impact naar mens en omgeving.
2. In dit Plan-MER dient de **inventaris en de effecten van alle bedrijventerreinen en hun bedrijvigheid**, in een straal van 2 km rond het geplande ENA-gebied, met inbegrip van Wommelgem/Ranst expliciet te worden opgenomen. Indien men geen rekening houdt met de taakstellingen van deze terreinen, dan geeft deze studie geen betrouwbare resultaten.
3. Wij vragen om voor het hele ENA-project en inzonderheid voor de voorziene 200 ha Wommelgem/Ranst het **maatschappelijk-sociale luik** duidelijk uit te werken. Meer bepaald :
 - a. Hoeveel onteigeningen van particulieren, bedrijven en landbouwgrond dit project met zich meebrengt, uitgedrukt als woon- en bedrijfseenheden alsook in m² oppervlakte.
 - b. Het concretiseren van de impact van de geplande werken op het maatschappelijke en sociale weefsel van de rechtstreeks gedupeerden , maar ook van de omwonenden in een straal met een grootte van 2 km rond het geplande bedrijventerrein.
4. Wij vragen om voor het hele ENA-gebied de **versnipperende sociale impact** van de steeds verdere invulling van de gebundelde as E313-Albertkanaal in beeld te brengen. De scheiding tussen leefgemeenschappen, dorpen, binnen een gemeente wordt immers versterkt door de realisaties van het ENA. Rekening houdend met deze resultaten dient bekeken welke milderende maatregelen mogelijk zijn om deze sociale versnippering tegen te gaan. Het gaat daarbij over maatregelen zoals bijkomende bruggen over het Albertkanaal, E313 en/of parallelwegen voor respectievelijk voet-, fiets-, openbaar of autoverkeer, doorwaadbaarheid van bedrijventerreinen voor fietsers en wandelaars (doorsteken), (openbaar) pendelvervoer, voet- en/of fietsveren, corridors (vingers) die de bewegingen van het wild naar verschillende gebieden mogelijk maken....
5. In het kader van **milderende maatregelen** bij- of voor het reduceren van de site Wommelgem/Ranst willen wij de aandacht vestigen op hieronder staande vaststelling nl. : In de **Antwerpse haven** ligt nog een enorme oppervlakte terreinen voor watergebonden activiteiten, passend in

de modal shift strategie. Wij bedoelen hiermee ondermeer het gedeelte gelegen tussen het Kattendijkdok en de Boudewijnsluis en zo mogelijk nog meer noordwaarts. Deze terreinen worden beheerd door het Havenbedrijf. Indien deze terreinen niet gebruikt worden in het ENA-gebeuren is het onbegrijpelijk om open ruimte langs het Albertkanaal in beslag te nemen met alle gevolgen van dien. Dit geldt zeker voor de site Wommelgem/Ranst waar honderden mensen geconfronteerd worden met een aantal negatieve sociale, financiële, aspecten. Om de evaluatie ten volle te kunnen uitvoeren dient er in de afweging van de voor- en nadelen in dit Plan-MER een oplisting te worden gemaakt met de inbreidingsmogelijkheden t.o.v. de geplande inname van de ENA-terreinen.

6. **De huidige verkeersproblematiek** op de E34-E313, de secundaire wegen R11, N116 en het afrittencomplex te Wommelgem brengen de geplande ENA-zone Wommelgem/Ranst in het gedrang.
 - a. **De Explosieve groei van de Antwerpse haven** en de te verwachten verdere groei, de op stapel staande projecten zowel in de Haven als in het vooropgestelde Grootstedelijk Gebied Antwerpen, zal met het geplande bedrijventerrein Wommelgem/Ranst tot een verkeersinfarct leiden.
 - b. Bijgevolg moet voorafgaandelijk de mobiliteitsproblematiek opgelost worden. Deze oplossing dient in de besluitvorming van dit Plan-MER worden opgenomen.
 - c. Het ENA-project veroorzaakt een **bijkomende belasting van de milieuaspecten lucht, geluid en water**, waardoor deze in het gedrang komen. De impact van deze toenemende verontreiniging dient duidelijk te worden weergegeven in dit rapport.
7. In dit Plan-MER dienen eveneens **de invloeden van de infrastructuurbundel** Albertkanaal, E313, E34, de tweede spoorontsluiting, leidingenstraten, energietransport... mee te worden opgenomen. Voor de bestaande en bijkomende bedrijventerreinen dient het Plan-MER concreet te vermelden hoe deze terreinen (multi-modaal) ontsloten worden.
8. In dit plan-MER dient duidelijk een **afweging** te worden opgenomen van wat de reële (economische) waarde is van de inrichting van een bedrijventerrein van 200 ha te Wommelgem/Ranst, voornamelijk gericht op TDL op amper **12 km van de haven** verwijderd. Hiermee wordt zowel de nul optie als full-option van de voorziene 200ha bedoeld.

Namens Bond Beter Leefmilieu
Erik Grietens, Beleidsmedewerker

Namens Natuurpunt afdeling Diepenbeek
Chris Dictus, bestuurslid

Namens Natuurpunt Schijnvallei
Fik Denissen, bestuurslid

Namens Natuurpunt Afdeling Zuidoost-Limburg
Jaak Aerden, bestuurslid en conservator Munsterbos
Ward Cielen, bestuurslid en lid beheerteam Munsterbos
Jan Gabriëls, bestuurslid en lid beheerteam Munsterbos
Lambert Schoenmaekers, projectleider Maasvallei Regionaal Landschap Kempen
en Maasland en bestuurslid Kern Spouwen van Natuurpunt
Martin Stinckens, bestuurslid en lid beheerteam Munsterbos
Peter Van Lindt, secretaris Natuurpunt Zuidoost-Limburg en lid beheerteam
Munsterbos

Namens Natuurpunt
Iris Lauwaert, beleidsmedewerker Natuurpunt
Liesbet Van Laer, beleidsmedewerker Natuurpunt